

Rivierduingebied

Cultuurhistorische fietstocht Swifterbant [2019]

[1] Een begraafplaats

Hier treft men negen graven aan. In de buurt van Swifterbant is twintigtal skeletten aangetroffen. Hier liggen er dus negen, waaronder 'de hoofdman van Swifterbant'. Zo genoemd omdat hij getooid was met barnstenen hangers en kralen. Of hij werkelijk hoofdman is geweest, is uiteraard niet meer te achterhalen. In ieder geval moet hij een man van hoog aanzien zijn geweest.

Dat niet iedereen de volwassen leeftijd bereikte, mag wel blijken uit het feit dat hier ook een kindergraf ligt. De graven zijn alle nabij een nederzetting gesitueerd. In enkele zijn grafgiftten aangetroffen. Hetgeen kan duiden op het geloof, dat er leven na de dood is. Het bekendste graf is dat van Michelle. Eén van de vroegste inwoners van Flevoland. In september 2010 heeft Michiel, een archeoloog, haar ontdekt. Ze is naar hem vernoemd. Omdat ze een vrouw was, hebben ze haar naam iets

aangepast.

Ze is 7.000 jaar oud. De vondst was een cadeautje. De opgravingen, die i.v.m. de spooraanleg verricht werden, liepen op hun eind. Toch was van Michelle weinig meer over. Veel van haar lichaam was verdwenen. Van de schedel was weinig overgebleven en van de rest van het lichaam waren alleen de linker opperarm, de scheen- en dijbenen en de voeten nog redelijk bewaard gebleven. Van de rest waren alleen nog verkleuringen aanwezig. Michelle werd met grond en al opgegraven. Veel onderzoek kon niet plaatsvinden. Daarvoor waren te weinig resten aanwezig. Haar leeftijd kon geschat worden op 35 tot 45 jaar. Ze stierf dus op een leeftijd die ook gezien wordt als de gemiddelde leeftijd die vrouwen in die tijd bereikten. Onderzoek heeft uitgewezen dat de gemiddelde leeftijd van mannen lager was. Volgens de archeologen zou Michelle 1,60 meter lang zijn geweest. Op grond van nabij gelegen vondsten moet ze in de periode van 5.500 tot 4.800 v. Chr. hebben geleefd. Daarmee is ze het op één na oudste skelet dat in Nederland ooit werd gevonden. Alleen de bij Hardinxveld-Giessendam opgegraven Trijntje is nog ouder. Zij zou tussen 5.500 en 5.000 hebben geleefd.

[2] Meetstoel

In deze polder zijn negen meetstoelen geplaatst. Op vaste plekken. Van uit deze oriëntatiepunten werden coördinaten bepaald en zijn sloten, wegen en kanalen aangelegd. Acht zijn er gesloopt. Alleen in Biddinghuizen is er een bewaard gebleven op kavel U 99. De palen waren acht meter lang. Ze staken 3,5 meter boven het waterniveau uit. De middelste, de Pijler, werd vrij gelaten. Vanuit hier vonden de metingen plaats.

Daarbij maakte men gebruik van de driehoeksmeting [gebaseerd op de wiskundige formule dat als basis en twee aanliggende hoeken bekend zijn, dat dan ook de rest is te berekenen. Op deze manier kan men afstanden bereken en plaats bepalen.. De cartograaf Jacob van Deventer maakte

hiervan al gebruik [1505-1575]. Ingehaald door GPS.

[3] Neergestorte Lancaster

Op de avond van 11 juni 1943 steeg in Engeland een Lancaster op voor een bombardement op Düsseldorf. Aan boord bevonden zich de 26-jarige piloot Thomson en de bemanningsleden Bowes, Ward, Campbell en Osborne. Zij waren drie tot zes jaar jonger dan hun gezagvoerder. De koepelschutter Pingle en de staartschutter Sparling maakten de bemanning compleet. De tocht naar Duitsland verliep voorspoedig, maar op de terugweg vloog één van de vier motoren in brand. Boven de Veluwe vliegend verloor het toestel steeds meer hoogte. Door de brand was de bemanning aangeschoten wild geworden. Een Duitse piloot kreeg de vaart verliezende Lancaster in zijn vizier. Hij stortte zich op het toestel en wist een voltreffer te plaatsen. Een nieuwe brandhaard was het gevolg. Nu was er geen houden meer aan. Pingle en Sparling wisten nog bijtijds uit het toestel te springen en landden met hun parachutes in het IJsselmeer. Daar werden zij na twee uur rondgedreven te hebben door een boot opgevist. Zij waren de enige overlevenden. Bowes is nooit teruggevonden. Hij behoort tot de grote groep vermisten. De lichamelijke overschotten van de andere vier bemanningsleden werden nadat ze geborgen waren in Amsterdam begraven.

In het najaar van 1963 stuitte opzichter Doornbos en zijn mannen nabij de Visvijverweg tijdens het maaien van het riet op een hard voorwerp. Al snel bleek dat het hier om vliegtuigresten ging. Pogingen om het voorwerp los te trekken mislukten. Conform de instructies maakten ze bij de Koninklijke Luchtmacht er melding van. In het vroege voorjaar van 1964 – het riet was inmiddels weer uitgelopen – kwam de luchtmacht polshoogte nemen. Daarbij waren kapitein A.P. de Jong en G.J. Zwanenburg aanwezig.

De motor en de propeller werden kort daarna door de bergingsdienst van de luchtmacht geborgen. De heer Zwanenburg was daarbij aanwezig. Ook een TV filmploeg was ter plekke.

Om maar in beeld te komen ging iedereen zo dicht mogelijk bij de opgraving staan. Hoe riskant dat was bleek even later. Want toen de motor werd opgetakeld vloog de propeller eraf. De motor viel weer in het gat, maar de propeller vloog spinnend weg. Bijna had ze een van de omstanders geraakt. Het had fataal kunnen aflopen. Zwanenburg leerde hier zijn eerste les in vliegtuigberging, tijdens het takelen moest iedereen afstand houden! Op de motor bevond zich een identificatie plaatje met een nummer. Aan de hand ervan kon de identiteit van het vliegtuig worden vastgesteld, namelijk Lancaster ED357. Het vliegtuig was in de lucht al uit elkaar geslagen en in stukken verspreid op het water terecht gekomen.

Doornbos ontfermde zich over de propeller. Net als het vliegtuig zelf had ook deze flink wat schade opgelopen. De bladen waren alle naar achteren gebogen. Tot 1965 heeft ze voor de boerderij van Doornbos gelegen. In dat jaar verhuisde ze naar haar nieuwe standplaats aan

Het Ruim op de plek van de huidige Meerpaal. Daarmee kreeg Dronten een sober, maar wel een heel indrukwekkend herdenkingsteken. Indrukwekkend omdat de propeller van de neergestorte Lancaster de basis ervan vormt. De propeller staat symbool voor al die geallieerde bemanningsleden, die bij het neerstorten van hun toestel in het IJsselmeer hun leven verloren. Zo'n 110 vliegtuigen van de geallieerden en een veelvoud aan mensen vonden in de voormalige Zuiderzee hun einde.

Door de plannen van de bouw van de Meerpaal moest het monument al na een jaar verplaatst worden. Het werd meer in de richting van het toenmalige winkelcentrum geschoven en kwam daardoor tussen Het Ruim en de Schouwstraat te staan. Totdat ook daar gebouwd werd en dus een nieuwe plek gezocht moest worden.

Besloten werd naar de westzijde van het plein te verhuizen en kwam het tegenover het gemeenschapscentrum en nabij de Open Hof te liggen. Maar ook daar kon het herdenkingsteken niet blijven. Met de bouw van het gemeentehuis moest het wederom verhuizen. Nu kwam het rechts aan de voorkant van het raadhuis te liggen. Ook dat bleek geen definitieve plek te zijn. Nog eenmaal werd van plaats gewisseld. Nu ligt het niet meer aan de zijkant, maar in het midden van het uiteinde van het Meerpaalplein.

[4] Bouwkunst.

Revolutionair was de keuze voor prefabricage en montagebouw voor de landbouwschuren.

Het bedrijf waar deze gemaakt werden heette N.V. Schokbeton. Deze was in 1932 te Zwijndrecht opgericht. De firma had een nieuwe methode van betonverdichting uitgevonden en daar in 1935 octrooi op gekregen. In 1946 stichtte ze een tweede vestiging in Kampen, die in 1947 van startging. In 1952 werkten in deze fabriek 888 mensen. Vanwege besparingsmaatregelen werden in

Oostelijk Flevoland kleinere montage schuren gebouwd, zoals het zogeheten 'ministersschuurtje' bij de boerderij Colijnweg 21 bij Dronten. Ver bestonden verschillende types. Zo waren er niet alleen schuren voor 33 stuks vee, maar ook weer aparte schuren voor aardappelopslag. Aan de Beverweg 14 vindt men zo'n type.

Ook de boerderijen zijn gestandaardiseerd. De eerste vanaf 1963 gebouwde boerderijen in Oostelijk Flevoland zagen eruit als een bungalow. Representatieve voorbeelden zijn Colijnweg 21, Wisentweg 32 en 38, Bremerbergweg 7 (bij Biddinghuizen) en Beverweg 14 (bij Swifterbant).

[5] Waterschip

Dit soort palen geven de vindplaats van een gezonken schip aan.

Dit schip is gevonden op de grens tussen de kavels OG33 en OG34 aan de Visvijverweg en de Klokbekerweg in de gemeente Lelystad. Het wrak is in 1967 opgegraven. Het scheepswrak is een karveel gebouwd vissersschip van het type waterschip. Waterschepen waren de grootste en belangrijkste vissersschepen van de Zuiderzee gedurende de zestiende en zeventiende eeuw. Ze zijn voorzien van een bun gevuld met water, waar de gevangen vis levend in vervoerd kan worden. De vroegste types waterschepen werden overnaads gebouwd [planken vielen over elkaar heen], maar vanaf het tweede kwart van de zestiende eeuw werden deze schepen karveel gebouwd, dat wil zeggen gladboordig [planken aan elkaar. Gaten gedicht met Breeuwsel]. Het schip had een gebogen voorsteven en een rechte achtersteven. Het had een lengte van 20 meter en een breedte van 6,25 meter. Het schip is karveel gebouwd op een kielbalk. Het is in de 17de eeuw vergaan.